

WORSHIP LEADER

LÍDER CHVÁL

Mgr. Lenka Bednárová

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Katedra hudby, Slovensko

ABSTRACT

Worship leaders can be found in several Christian communities. This role is becoming domesticated in our country and worldwide. Many worship leaders are known by worship bands, Christian communities, or songs which they lead. Their names dominate in a global context and in Slovakia. The goal of this paper is to focus on a definition of worship leader, its role and mission. It is important to describe ways of leading songs and conducting prayer meetings. This paper also deals with Slovak and foreign education for worship leaders and describes personal views on worship leading from the perspectives of four current Slovak worship leaders.

Key words: Worship leader, Mission of worship leader, Songlist's selection, Education of worship leaders.

ABSTRAKT

S lídrom chvál sa možno stretnúť vo viacerých cirkvách, spoločenstvách a postupne sa toto poslanie u nás udomácňuje. Sú známi mnohí lídri chvál, ktorí svoje postavenie a popularitu nadobudli vďaka chválovým kapelám a spoločenstvám. Ich mená dominujú ako vo svetovom kontexte, tak aj na Slovensku. V príspevku sa sústreďíme na definíciu lídra chvál a na jeho úlohu. Priblížime si spôsoby, akými lídri chvál vyberajú piesne a vedú modlitebné stretnutia. Predložený príspevok pojednáva aj o slovenskom a zahraničnom vzdelaní pre lídrov chvál a vystihuje osobné nazeranie na chvály z pohľadu štyroch slovenských súčasných vedúcich chvál.

Kľúčové slová: Líder chvál, poslanie lídra chvál, výber piesní, vzdelanie lídrov chvál.

ÚVOD

Slovné spojenie líder chvál pochádza z anglického výrazu *Worship leader*¹, v kruhoch *worshipperov*² je však pojem všeobecne známy aj v anglickom termíne. V praxi sa možno stretnúť so slovenskými ekvivalentami ako *vedúci chvál* alebo *líder chvál*. Hoci sa začal používať v 80. rokoch minulého storočia v súvislosti s rozmachom chválovej hudby vo svetovom kontexte³, postavenie vedúceho chvál súvisí už so vznikom starozákonných žalmov.

¹ *Worship* z anglického prekladu chvály a *leader* z anglického prekladu vedúci, líder.

² *Worshipper* – človek, ktorý chváli (Boha), do tohto pomenovania patria všetci ľudia, ktorí sa zúčastňujú na modlitbách chvál alebo sú súčasťou chválovej kapely.

³ Slovenská muzikologička Yvetta Kajanová vysvetľuje, že označenie chválovej hudby sa začalo používať v 80. rokoch (Kajanová, 2009, s. 72).

DEFINÍCIE LÍDRA CHVÁL

Počiatky poslania lídra chvál možno bádať v Starom zákone, v Knihe chvál⁴, kde podnadvpisy žalmov hovoria o prednese: *Zbormajstrovi, Na nápev piesne..., Podľa „l'alie“*. Tieto nadpisy označujú spôsob, ktorým sa mal ten-ktorý žalm prednášať, ale hovoria aj o tom, že už vtedy bol niekto, kto pieseň, modlitbu viedol alebo pomáhal viesť hudobníkov (Ligertwood, 2021). Za prvých lídrov chvál považujeme starozákonné biblické postavy: Mojžiša⁵ a Dávida⁶. Jestvuje mnoho vysvetlení, čo znamená byť lídrom chvál a kto lídrom chvál je:

- Líder chvál je niekto, kto robí viac ako len stojí pred zhromaždením a spieva piesne. Ak je niekto povolaný viesť chvály, má povinnosť pomôcť spoločenstvu veriacich naučiť sa, čo znamená chváliť Boha (Bertrand, 2021).
- Líder chvál je duchovná pozícia, nie životná identita (Ligertwood, 2021).
- Efektívny líder chvál je vedený Duchom Svätým, je schopný prepojiť biblické pravdy s hudbou tak, aby viedli k zveľad'ovaniu Boha a vykupiteľského diela Ježiša Krista. Líder chvál má dôležitú úlohu motivovať cirkev, aby sa pripojila k nemu v ohlasovaní a uchovávaní pravdy o Bohu, a aby sa usilovala žiť celý život na Božiu chválu (Kauflin, 2006).

Z predchádzajúcich definícií je jasné, že líder chvál nie je len dobrý hudobník, ktorý vedie ľud v modlitbe chvály, zároveň vedie aj hudobníkov v modlitbe chvály. Líder chvál tak zastáva pozíciu speváka, hudobníka, modlitebníka, učiteľa a v niektorých prípadoch aj dirigenta. Je dôležité podotknúť, že ak je líder povolaný viesť, mal by viesť príkladom, a teda jeho život musí byť príkladom⁷.

VÝBER PIESNÍ NA CHVÁLOVÉ STRETNUTIA

Spôsoby vedenia chvál a teda aj výberu piesní môžeme rozdeliť do dvoch skupín: *štruktúrované a spontánne* vedenie chvál. Medzi týmito dvoma spôsobmi existuje súvislosť. V štruktúrovanom vedení chvál si líder chvál vytvára *playlist*, teda zoznam piesní, ktoré v rámci chválového stretnutia zaznejú. Je množstvo prístupov k výberu chválových piesní.

⁴ Kniha žalmov sa nazýva aj Kniha chvál. Túto skutočnosť ozrejmjuje protodiakon Ján Husár. Z hebrejského pojmu: „*tehillim*“ sa žaltár prekladá ako chvály, chválospevy (Husár, 2014, s. 17).

⁵ V Knihe Exodus sa píše: „*Preto pod', pošlem ťa k faraónovi! Vyvedieš môj ľud, Izraelitov, z Egypta!*“ Mojžiš bol povolaný, aby vyvádza Izraelitov z Egypta spievajúc pieseň: „*Spievať budem Pánovi, lebo vznešený, slávne vznešený je: koňa i povoz zmietol do mora...*“ (Ex 15, 1b).

⁶ Úloha kráľa Dávida ako lídra chvál je vhodne opísaná v Žalme 34, keď Dávid vyzýva ľud ku chvále: „*Velebte so mnou Pána a oslavujme jeho meno spoločne*“ (Ž 34, 4).

⁷ „*Chvála a zvelebenie nikdy nie sú iba o piesňach. Spievať chvály môže byť silná vec, ale zakaždým sme povolaní svoju obetu zavŕšiť životom chvály... Pravá chvála a zvelebenie totiž vždy zasiahnu náš život, nielen pery. Žalmista dobre vedel, že chvála bez zmeny života je iba hra*“ (Redman & Borlase, 2017, s. 16).

Každé spoločenstvo alebo chválová kapela má zaužívaný spôsob vedenia chvál. V spoločenstve Marana Tha sa výber piesní usporadúva približne takto:

1. *Úvod*: rýchla, rytmická, pohyb vzbudzujúca pieseň;
2. *Chvála*: známa pieseň o Bohu, ktorá zjednotí zhromaždenie;
3. *Adorácia, uctievanie*: meditatívna, osobná pieseň, spievaná priamo Bohu, tempo sa spomalí⁸;
4. *Odovzdanie, záväzok*: pieseň spievaná v 1. osobe;
5. *Záver*: krátka, rytmická, zjednocujúca pieseň.

Brooke Ligertwood (Ligertwood, 2021) v kurze o vedení chvál poukazuje na skutočnosť, že lídri chvál by mali byť ostražití, ak vyberajú piesne len na základe hudobnej stránky, podľa tempa či rytmu. Nie je na tom nič zlé, ale vo vedení chvál by sa mali chápať hlbšie súvislosti. Chvála nie je súčasťou zábavného priemyslu. Chvála nie je predstavenie. Lídri nie sú povolání ľudí zabávať. Lídri sú povolání vovádzať ľudí do prítomnosti Boha.

Vďaka svojej dlhoročnej praxi vedúcej chvál, Ligertwood opisuje štruktúru výberu piesní:

1. *Uvítacia pieseň*. V tejto časti chvál by mal líder privítať ľudí v Božej prítomnosti;
2. *Pieseň vďaky*. Tu vzniká priestor pre čítanie z Písma, povzbudenie ľudí, líder pomáha ľuďom vstupovať do postoja vďaky voči Bohu;
3. *Pieseň chvály*. Úloha lídra v tomto kroku je povzbudiť ľudí ku chvále Boha;
4. *Odovzdanie sa*, najväčšia chvála Bohu. Líder vedie refrén najväčšej piesne chvál Bohu.

Spontánne vedenie chvál je opakom k štruktúrovanému. V praxi chválovej hudby jestvuje dvojaké chápanie spontánneho prístupu. Prvý význam pojednáva o spontánnom výbere už existujúcich chválových piesní počas modlitieb chvál. V druhom význame sa chápe spontánna tvorba nových piesní „za pochodu“. Druhý prístup predpokladá dobrú hudobnú, improvizáciu zdatnosť lídra chvál a chválovej kapely, ale i duchovnú vyspelosť lídra. Ak je súčasťou chvál prednáška, je vhodné vybrať tematicky podobné piesne.

LÍDRI CHVÁL V ZAHRANIČÍ A NA SLOVENSKU

Po roku 1987, kedy sa zvuk chválovej hudby modernizoval, popularizoval, boli známi lídri chvál mužského pohlavia: „*Geoff Bullock, Lynn Deshazo, Bob Fitts, Billy Funk, Daniel Gardner, Kent Henry, Tim Hughes, Lenny LeBlanc, Don Moen, Marty Nystrom, Kevin Prosch, Matt Redman, Gary Sadler*“ (Kajanová, 2009, s. 73). Rok 1995 túto mužskú presilu narušil. Celosvetovo rozšírené, známe kresťanské spoločenstvo *Hillsong* bolo prizvané do spolupráce s vydavateľstvom *Integrity Music* z Mobile v Alabame. Ponúkli im distribúciu ich hudby, avšak počas plánovaného týždňa nahrávania ich vedúci chvál neočakávane odišiel. Brian Houston, zakladateľ spoločenstva *Hillsong*, opisuje túto situáciu slovami, že noc chvál nechceli zrušiť ani odložiť: „*takže sme narýchlo našli jednu talentovanú ženu, Darlene*

⁸ V katolíckych spoločenstvách v tejto časti chvál môže byť vyložená Sviatosť oltárna.

Zschech, ktorá bola vernou, hoci nie až tak viditeľnou súčasťou nášho chválového tímu. Spýtali sa jej, či by mohla v tú noc viesť chvály, čo nikdy predtým nerobila... Napriek tomu sa však (producenti) trochu obávali reakcie publika na to, že vedúcou chvál je žena, čo sa u nás nikdy predtým nestalo. Vtedy to bolo veľmi revolučné“ (Houston, 2017). Darlene Zschech sa svojej úlohy zhostila veľmi dobre a vďaka nej bola v tom čase pieseň *Shout to the Lord*⁹ najoceňovanejšou a najpočúvanejšou kresťanskou piesňou. V súčasnosti sa v pozícii lídra chvál vo svetovom meradle a slovenskom kontexte nachádza približne rovnaký počet mužov a žien. Ako príklad môžeme uviesť aktuálny zoznam lídrov chvál komunity *Bethel*, v ktorom je 48 mužov a 39 žien (Bethel, 2021). Za zmienku stoja verejnosťou obľúbení lídri: Steffany Gretzinger, Brian a Jenn Johnsonovci, Chris Quilala, Cory Asbury, Dante Bowe, David Funk, Jonathan David a Melissa Helserovci¹⁰, Kristene DiMarco, Tasha Cobbs Leonard a iní (Bethel, 2021).

Ján Juščák¹¹ v roku 2021 na základe interview s vplyvnými lídrami chvál na Slovensku publikoval podcasty *O chválach* na online platforme *Spotify*. Rozhovory obsahujú zaujímavé informácie zo života štyroch slovenských chválových lídrov: Martina Belejová (zo spoločenstva *Martindom*¹²), Bohuš Živčák (zo spoločenstva *Rieka Života*¹³), Július Slovák (z kapely *ESPÉ*) a Braňo Letko (z kapely *LCH live!*¹⁴). V rozhovoroch im kládol podobné otázky a vďaka tomu je možné sledovať špecifické cesty a individuálne chápania otázok z oblasti vedenia chvál.

Bohuš Živčák, priekopník chválovej hudby na Slovensku, opisuje svoje začiatky s chválami. Na svoje narodeniny dostal magnetofónovú pásku s chválovými piesňami zo zahraničia. Vďaka nej spoznal chválovú hudbu a zistil, že je to úplne iný štýl, aký doteraz na Slovensku poznal. Rozhodol sa robiť takúto hudbu celý život. „*Dôvod, prečo ma stále niečo drží pri chválach je, že som ich nikdy nerobil ako hudobný štýl, ako produkciu. Nevieť si predstaviť seba samého ani život spoločenstva bez tohto aspektu modlitby. Chvály ma držia nad vodou, vytvárajú priestor, aby Boh ku mne mohol hovoriť. Chváliť Boha prekračuje môj život, je to vyjadrenie skutočnej viery. Čím viac spoznávam to, aký Boh je, tým viac dôvodov na oslavu Boha mám*“ (Živčák, 2021).

Branislav Letko chvály vníma ako prípravu na bežný, normálny život. Jeho cieľom, ako lídra chvál, je túžba, aby sa ľudia mohli stretnúť s Ježišom. Túži hovoriť o Bohu, ktorý je živý a osobný, ich výjazdy spolu s *LCH live!* majú evanjelizačný charakter. Na otázku

⁹ Pieseň je na Slovensku známa v preklade Rieky Života s názvom *Môj Ježiš, si spásou*.

¹⁰ Manželia Helserovci sú známi pre založenie komunity *Cageless Birds* (v doslovnom preklade: *Vtáky bez klietky*). Pôsobia v meste Sophia v Severnej Karolíne. Ich služba je určená pre chválové stretnutia, organizujú taktiež školy pre učeníkov, duchovné obnovy a tábory. Ako kreatívne spoločenstvo celým srdcom žijú a kultivujú umenie skrze písanie kníh, nahrávanie originálnych piesní, zveľaďovanie umeleckého remesla v práci s koženými výrobkami, hrnčiarstvo, praženie kávy a tvorbu vizuálneho umenia (Who we are: *Cageless Birds*, 2021).

¹¹ Vedúci hudobnej služby katolíckeho spoločenstva *Marana Tha* v Prešove.

¹² Spoločenstvo pri Dóme sv. Martina z Bratislavy je súčasťou Európskej siete spoločenstiev – združuje spoločenstvá, ktoré sú tzv. „treťou cestou“ v uplatňovaní biblického ideálu kresťanskej komunity. Túžia nasledovať príklad prvotnej cirkvi (z prvého storočia) v Jeruzaleme (*MaranaTha*, 2021).

¹³ Misijné spoločenstvo z Podolína.

¹⁴ Sú známi ako Lamačské chvály.

smerovanú k dôležitosti pri vedení chvál, poznamenal: „*Kráľ Dávid urobil kopec blbosti a aj napriek tomu mu Boh hovorí, že je mužom podľa Jeho srdca. Myslím si, že dôležité je ostať sám sebou, nehrať sa na niekoho iného. Boh potrebuje presne mňa, teba, preto je dôležité priniesť to, čo mám. Je to výsada, že môžem slúžiť Bohu takýmto spôsobom, nie povinnosť*“ (Letko, 2021).

Líder kapely ESPÉ, Július Slovák, považuje modlitbu chvál za jednu z mála vecí, ktoré Bohu môže dať. „*Chvála vychádza zo mňa, z mojej slobodnej vôle, je to môj dar Bohu. Cieľom nie je niečo, čo chcem dostať. Chválim Boha za to, že je, nie za to, čo koná. Z chvál odchádzam povzbudený a niekedy ani neviem prečo, ale to, čo sa naozaj deje, je to, že Boh nám pripomína, Boží Duch v nás dosvedčuje, že sme Božie deti*¹⁵. *Chvála a uctievanie je viac ako hudba a to sa nezmení*“ (Slovák, 2021). Ako líder chvál pri vedení považuje za dôležité tri vlastnosti: autenticnosť, úprimnosť a hĺbku. „*Nedávame si na tvár masku, keď ideme hrať chvály. Našou úlohou nie je hrať chvály pred ľuďmi, našou úlohou je zobrať ľudí za ruku a priviesť ich pred Boží trón. Ale to znamená, že ja, líder, musím byť pri Božom tróne často. Musím byť autentický, lebo inak mi ľudia neuveria*“ (Slovák, 2021).

Podľa Martiny Belejovej je dôležitosť spievania a vedenia chvál zhrnutá v týchto slovách Svätého Písma: „*Hoci Boha poznali, neoslavovali ho ako Boha, ani mu nevzdávali vďaky; ale stratili sa vo svojich myšlienkach a ich nerozumné srdce sa zatemnilo*. (Rim 1, 21 – 22). Závažným aspektom pred akýmkoľvek vedením chvál je tráviť čas s Bohom, študovať Jeho slovo. Viac ako výkon a ako technická príprava je potrebné byť s Bohom.

VZDELANIE LÍDROV CHVÁL V ZAHRANIČÍ

Z predchádzajúcich rozhovorov so slovenskými lídrami chvál vidíme, čo je podstatné pre prípravu lídrov chvál: autenticita a čas s Bohom. Hoci tieto vlastnosti nie sú jediné, ktorými by mal líder chvál disponovať, kvôli potrebe vzdelania lídrov chvál vznikli v celosvetovom kontexte školy, kurzy či vyučovania pre vedúcich chvál. K najznámejším medzinárodným školám patrí *Hillsong College*, *WorshipU* a *Worship Central Course*.

Hillsong College ponúka tri typy štúdia: Odborné online štúdium, Online štúdium v bakalárskom či magisterskom stupni štúdia a tzv. *Masterclasses*. Odborné online štúdium¹⁶ je príležitosťou pre štúdium chválovej hudby a pastorálneho vodcovstva. Online štúdium ponúka možnosť bakalárskeho štúdia v odbore teológia (*BTh*), zatiaľ čo magisterský študijný program v umení (*MgA – Master of Art*) v sebe zahŕňa nadobúdanie vedomostí v oblasti teológie, biblických štúdií a líderstva. *Masterclasses* sú niekoľko hodinové spoplatnené kurzy (v rozmedzí 9 – 15 hodín) venujúce sa rôznym témam. Lídrom chvál sa venuje kurz *Chvály a kreativita: Na chválach záleží*¹⁷ (College: Hillsong, 2021).

WorshipU je online vzdelávacia platforma pre lídrov chvál a umelcov nad 18 rokov, v ktorej je možné absolvovať kurzy, témy alebo naučiť sa viesť a hrať konkrétne chválové piesne. Tento typ vzdelania povzbudzuje lídrov chvál k rastu vo vedení chvál a zveľaďuje hudobné zručnosti hudobníkov. Kurzy obsahujú obohacujúce výklady na nosné námety ako

¹⁵ Porov.: Rim 8, 16

¹⁶ Z anglického termínu *Vocational online*

¹⁷ Z anglického *Worship & Creativity: Worship Matters*

sú: *Líder chvál*; *Základy chvál*; *Spontánne chvály*; *Produkcia piesní* a iné. Témy ponúkajú záujemcom prednášky v rôznych oblastiach z vedenia chvál: *Vedenie chvál*, *Písanie piesní*, *Srdce chvály* a pod. (Discover: WorshipU, 2021).

Worship Central Course je celosvetovo známy kurz pozostávajúci zo 7 lekcí, dáva odpovede na praktické a teologické otázky ohľadom vedenia chvál. Do roku 2017 bolo celosvetovo vykonaných 5000 kurzov tohto typu v 110 krajinách, pričom vytrénovaných bolo 80 000 chváličov a vedúcich chvál. Autormi kurzu sú Tim Hughes¹⁸ a Al Gordon. *Worship Central Course* je možné urobiť na ktoromkoľvek mieste a v akejkoľvek krajine, podmienkou je registrácia na ich webovej stránke kvôli získaniu potrebných materiálov (The Course: Worship Central, 2021). V kurze sa účastníci venujú témam:

1. Prečo je uctievanie dôležité?
2. Stretávanie sa s Bohom
3. Vedenie chvál
4. Uvoľnenie kreativity
5. Efektívny tím
6. Ako hrať spolu
7. Autentický líder

VZDELANIE LÍDROV CHVÁL NA SLOVENSKU

Pre začlenenie sa do služieb v kresťanských spoločenstvách je potrebné absolvovať interné kurzy spoločenstva. Vzdelanie pre lídrov chvál na Slovensku nemá oficiálnejšiu a organizovanejšiu podobu, než s akou je možné stretnúť sa v zahraničí. Preto sa vyučovaniu slovenských lídrov chvál venuje pozornosť v rámci kurzov. Pod hlavičkou *Mládež pre Krista – Slovensko* začal v roku 2013 historicky prvý kurz chvál s názvom *Timothy Worship Centrum*. Súčasťou školy sú workshopy vo viacerých umeleckých oblastiach: vedenie chvál, spev, hra na hudobných nástrojoch, tanec, vizuálne umenie, písanie piesní, grafika, video, zvukový technik, médiá. *TWC School* organizuje kapela Timothy vo víkendových blokoch „pre všetkých, ktorí túžia preniknúť hlbšie do Božieho srdca a žiť identitu Božích synov a dcér!“ (TWC - school, 2021). Víkendové stretnutia sú sústredené na Ranči v Kráľovej Lehote v spolupráci s lídrami chvál z rôznych slovenských spoločenstiev.

Vyššie spomínaný *Worship Central Course* mal premiéru aj na Slovensku. Bol usporiadaný v roku 2016 v Komunitno-pastoračnom centre sv. Jána Pavla II. v Prešove pod záštitou katolíckeho spoločenstva MaranaTha.

Do srdca chvály – takýto názov dostala večerná škola uctievania na stredajších stretnutiach spoločenstva Martindom. Pre účastníkov kurzu bolo pripravených 23 lekcí s praktickými úlohami vo forme domácich úloh na každý týždeň (Martindom, 2021).

¹⁸ Tim Hughes je autorom mnohých obľúbených chválových piesní, ktoré sú známe na celom svete, napríklad pieseň *Here I Am To Worship* v slovenskom preklade *Prišli sme ťa vzývať* od Mariána Lipovského.

ZÁVER

V príspevku sme sa zamerali na význam lídra chvál, na jeho úlohu ako aj spôsob výberu piesní pre chválové stretnutia. Poskytli sme informácie o vzdelávaní lídrov chvál na medzinárodnej úrovni a na Slovensku, priblížili sme osobné chápania líderstva najznámejších súčasných slovenských lídrov chvál. Hoci má funkcia lídra chvál skôr duchovný charakter, čomu je prispôsobené aj adekvátne vzdelanie, netreba zabúdať na hudobné vzdelanie, ktoré by malo tvoriť základ pre budúcich lídrov chvál.

BIBLIOGRAFIA

1. Bertrand, M. (2019-31-5). *The Difference Between a Music Performer and a Worship Leader* [online]. [cit: 2021-20-8]. Dostupné na Internete: <https://spinditty.com/industry/The-Difference-Between-a-Music-Performer-and-a-Worship-Leader>
2. Bethel. (2021). *Worship Leaders*. [online]. [cit: 2021-25-8]. Dostupné na Internete: <https://www.bethel.tv/worship-leaders>
3. *College: Hillsong*. [online]. [cit: 2021-29-8]. Dostupné na Internete: <https://hillsong.com/college/>
4. *Discover: WorshipU*. [online]. [cit: 2021-25-8]. Dostupné na Internete: <https://worshipu.com/discover>
5. Houston, B. (2017). *Žiť, milovať a viesť*. Sliac: GD IDENTITY.
6. Husár, J. (2014). *KNIHA ŽALMOV. Izagogika do knihy a exegéza žalmov prvej kafizmy*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.
7. Kajanová, Y. (2009). *Gospel music na Slovensku*. Bratislava: Mgr. Dušan Ondriáš - Coolart.
8. Kauflin, B. (2006-01-25). *What does a worship leader do*. [online]. [cit: 2021-20-8]. Dostupné na Internete: <https://worshipmatters.com/2006/01/25/what-does-a-worship-leader-do/>
9. Letko, B. (2021-04-08). *6. Rozhovor o chválach s Braňom Letkom (LCH)*. (J. Jusčák, Dotazovateľ). [online]. [cit: 2021-20-8]. Dostupné na Internete: https://open.spotify.com/episode/38bC3z0WnUs516ALkF3FOb?si=FZoEfCsdTbWuASZ7FokFNQ&dl_branch=1
10. Ligertwood, B. (2021). *Welcome to high praise*. [online]. [cit: 2021-24-8]. Dostupné na Internete: <https://www.creatronline.com/products/brooke-ligertwood-welcome-to-high-praise/categories/2148385847/posts/2150697748>

11. MaranaTha. (2021). *O nás: Maranathapo.sk*. [online]. [cit: 2021-22-6]. Dostupné na Internete: <https://maranathapo.sk/o-nas/europska-siet-spolocenstiev/>
12. Martindom. [online]. [cit: 2021-29-8]. *Do srdca chvály*. Dostupné na Internete: Martindom: <http://www.martindom.sk/index.php?id=624&type=&t=371>
13. Redman, M., Borlase, C. (2017). *10 000 dôvodov. Príbehy viery, nádeje a vd'ačnosti inšpirované rovnomennou piesňou*. Stará Ľubovňa: KUMRAN.
14. Slovák, J. (2021-05-03). 7. *Rozhovor o chválach s Julom Slovákom* (Godzone, ESPÉ). (J. Juščák, Dotazovateľ). [online]. [cit: 2021-20-8]. Dostupné na Internete: <https://open.spotify.com/episode/4dozfIzm4gCqdeEErSGGmv?si=0dc036866a964b2f>
15. *TWC – school*. [online]. [cit: 2021-28-8]. Dostupné na Internete: <https://www.twc-school.sk/>
16. *The Course: Worship Central*. [online]. [cit: 2021-29-8]. Dostupné na Internete: <https://worshipcentral.org/the-course>
17. *Who we are: Cageless Birds*. [online]. [cit: 2021-21-8]. Dostupné na Internete: <https://www.cagelessbirds.com/>
18. Živčák, B. (2021-03-09). 5. *Rozhovor o chválach s Bohušom Živčákom* (Rieka Života). (J. Juščák, Dotazovateľ). [online]. [cit: 2021-20-8]. Dostupné na Internete: <https://open.spotify.com/episode/4jLi47Qn5wTfnbBLiGcABf?si=ef08d747b0464b31>

Contact

Mgr. Lenka Bednárová

Katedra hudby, Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Slovensko

bednarova.lenka6@gmail.com

školiťel': doc. PaedDr. Janka Bednáriková, PhD.